

Vēsture

Publicēts: 16.01.2020.

Iekšlietu ministrija - Latvijā pēc valsts neatkarības iegūšanas 1918. gadā

1918. gada 18. novembrī Latvijas Tautas Padome proklamēja jaunu valsti – Latvijas Republiku.

Valsti neatliekami vajadzēja izveidot stipru izpildvaru, kas spētu Pirmā pasaules kara izpostītajā Latvijā ieviest drošību un kārtību. Izveidotajā Ministru Kabinetā, par pirmo iekšlietu ministru kļuva Dr. Miķelis Valters.

Ļoti svarīgi šajā nemierīgajā laikā bija darbotiespējīgas policijas izveidošana un normatīvās bāzes radīšana gan policijas, gan citu iekšlietu sistēmas vienību darbībai.

1918. gada 5. decembrī Tautas Padome apstiprināja "Pagaidu noteikumus par iekšējās apsardzības organizēšanu", kas regulēja šo struktūru tapšanu. Pašlaik 5. decembrī atzīmē Policijas dienu.

[Fragments no A.Žigures grāmatas "Policijas vēsture"](#)

Tomēr 1919. gada sākumā Iekšlietu ministrija vēl nevarēja uzsākt policijas struktūru veidošanu, jo Latvijā notiekošās karadarbības dēļ, valdībai bija jāpārceļas uz Liepāju. Tie policisti, kuri jau bija sākuši darbu, lielākoties iekļāvās karaspēka rindās vai arī izpildīja karaspēka sevišķus uzdevumus. Tikai tad, kad armija pakāpeniski sāka atbrīvot Latvijas novadus, tās teritorijā varēja sākt darboties neatkarīgās Latvijas pirmās policijas vienības. Latvijā bija maz izglītotu speciālistu, tāpēc 1919. gadā Rīgas prefektūras pakļautībā izveidoja Policijas skolu. Tās uzdevums bija izglīt Latvijā policistus.

Nostiprinoties Latvijas valstij, pilnveidojās arī tās policijas iekārta, jo izveidojās kārtības, kriminālā un politiskā policija.

Uzmanības vērti ir tā laika Iekšlietu ministrijas centieni pēc iespējas ātrāk uzsākt sadarbību ar citām valstīm. 1923. gadā Latvijas policija sāk veidot sakarus ar Starptautisko kriminālpoliciju, 1926. gadā, saskaņā ar starptautiskajām konvencijām, Kriminālpolicijas pārvalde uzņemas sieviešu un bērnu tirdzniecības apkarošanu. 1929. gadā Latvijas kriminālpolicija kļūst par Starptautiskās kriminālpolicijas dalībvalsti.

Iekšlietu ministrijai toreiz bija jārisina visai plašs jautājumu loks, piemēram, Iekšlietu ministrijas Emigrantu un bēgļu transporta nodaļas pienākums bija regulēt un risināt jautājumus, kas skāra bēgļu atgriešanos Latvijā un viņu tranzītu caur citu valsti.

Drīz Iekšlietu ministrijā nodibināja Ārzemnieku nodaļu. Tās kompetencē bija jautājumi, saistīti ar ārzemnieku ieceļošanu, uzturēšanos un izceļošanu no Latvijas. Ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ, Latvija kļuva par savdabīgu tiltu starp austrumiem un rietumiem. Tas noteica samērā lielo ārzemnieku skaitu Latvijā. Situācijai stabilizējoties Latvijā un kaimiņvalstīs, atcēla vīzu režīmu ar Igauniju, Itāliju, Somiju, Austriju, Vāciju.

1919. gada vasarā nodibināja Pasu nodaļu. Nodaļas pamatuzdevums bija pasu izsniegšana tiem valsts iedzīvotājiem, kuriem ar 1919. gada 23. augusta likumu "Par pavalstniecību" piešķīra pilsonību.

1919. gadā izveidoja Pašvaldību nodaļu, kas drīz pārtapa par Pašvaldību departamentu. Tajā izveidojās divas nodaļas – Lauku pašvaldību un Pilsētu pašvaldību nodaļu. Departamenta galvenais uzdevums bija pašvaldību un likumdošanas bāzes izveidošana. Pilsētu pašvaldību nodaļai vispirms bija jā rūpējas par pilsētu saimnieciskās darbības organizēšanu. Jau nākamajā gadā Latvijas pilsētām apstiprināja budžetus, kas bija sastādīti pēc Iekšlietu ministrijas instrukcijām.

Iekšlietu ministrija darbojās arī Latvijas tautsaimniecības atjaunošanas un attīstības jomā. Beidzoties karadarbībai, gandrīz visa tautsaimniecība bija izpostīta, vairums sabiedrisko ēku bija sagrautas vai tām bija nepieciešams kapitālremonts. Iekšlietu ministrija kontrolēja ēku atjaunošanas un jaunbūves darbus. šim nolūkam 1921. gadā izveidoja būvvaldi, ko vēlāk pārveidoja par Iekšlietu ministrijas Būvniecības pārvaldi. Tā koordinēja apbūves darbus un izstrādāja tiem nepieciešamo normatīvo bāzi. Būvniecības pārvalde apstiprināja sabiedrisko un rūpniecisko ēku projektus. Iekšlietu ministrija pārraudzīja arī brīvprātīgo ugunsdzēsēju darbu Latvijā.

Izcīnot pašnoteikšanās tiesības, Latvijas tautai radās iespēja veidot valsti savās etnogrāfiskajās robežās. Tāpēc bija nepieciešams spēks, kas kontrolētu situāciju uz valsts robežas un risinātu jautājumus, kas saistīti ar valsts robežas šķērsošanu.

Līdz 1922. gada martam robežu apsargāja karaspēka vienības. Pēc tam robežapsardzību nodeva Iekšlietu ministrijas pārziņā. Veicot šo reformu, vairākkārt samazinājās robežsardzes uzturēšanai nepieciešamie izdevumi. Iekšlietu ministrijas Robežapsardzības nodaļa, sadarbojoties ar Būvniecības pārvaldi, veica robežu izbūves darbu, robežu zīmju uzcelšanu. Iekšlietu ministrijas centrālais aparāts koordinēja un vadīja šo un daudzu citu savu struktūrvienību darbu.

Dr. Miķelis Valters
18.11.1918.– 08.12.1919.

Latvijas Republikas pirmais iekšlietu ministrs un ievērojams sabiedriski politiskais darbinieks Miķelis Valters (1874 - 1968)

Arveds Bergs

09.12.1919. – 18.06.1921.

Alberts Kviesis

18.06.1921. – 25.01.1923.

Pēteris Bergis

25.01.1923. – 26.06.1923.

Alfrēds Birznieks

26.06.1923. – 09.05.1924.

Pēteris Juraševskis

09.05.1924. – 17.12.1924.

Eduards Laimiņš

17.12.1924. – 17.12.1926.

28.01.1928. – 24.03.1931.

Mārgers Skujenieks

17.12.1926. – 24.01.1928.

Ansis Petrēvics

24.03.1931. – 06.12.1931.

Jānis Kauliņš

06.12.1931. – 23.03.1933.

Gotfrids Milbergs

23.03.1933. – 17.03.1934.

Vilis Gulbis

17.03.1934.17.03 – 17.01.1939.

Kornēlijs Veitmanis

17.01.1939.– 20.06.1940.

Mūsdienu Iekšlietu ministrijas vēsture

1990. gada 4. maijā LR Augstākā Padome pieņēma deklarāciju "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu".

Latvijas tautas spēja atgūt pirms pieciem gadu desmitiem zaudēto neatkarību, bet tā bija jānosargā. Komunistiskie spēki gan PSRS, gan Latvijā negribēja pieļaut Latvijas valstiskuma nostiprināšanos.

Savu ieguldījumu neatkarības saglabāšanā deva arī Latvijas Iekšlietu ministrijas darbinieki. Viņi veidoja organizētu spēku, ar kuru bija jārēķinās Latvijas neatkarības pretiniekiem. Līdz ar Iekšlietu ministrijas struktūru veidošanu, uzmanība bija jāveltī cīņai ar spēkiem, kas negribēja pieļaut situācijas stabilizēšanos Latvijā. Maskavai pakļautās specvienības OMON kaujinieku 1990. - 1991. gadā izdarīja vairākus uzbrukumus dažādiem Iekšlietu ministrijas objektiem, bet 1991. gada 20. janvārī tika izdarīts uzbrukums Iekšlietu ministrijas ēkai. Aizstāvot to gāja bojā divi milicijas darbinieki – Sergejs Konoņenko un Vladimirs Gamanovičs, vairākus Iekšlietu ministrijas darbiniekus ievainoja. Katru gadu Iekšlietu ministrijas vadība piedalās 1991. gada janvāra barikāžu atceres pasākumos pie Brīvības pieminekļa un pie Bastejkalnā kritušo piemiņas vietām.

Iekšlietu ministri Latvijā pēc valsts neatkarības atgūšanas 1990. gadā

Aloizs Vaznis

no 04.06.1990. līdz 20.11.1991.

Ziedonis Čevers

no 20.11.1991. līdz 20.07.1993.

no 07.08.1997. līdz 09.04.1998.

Ģirts – Valdis Kristovskis

no 20.07.1993. līdz 28.10.1994.

Jānis Ādamsons

no 11.11.1994. līdz 21.12.1995.

Dainis Turlais

no 21.12.1995. līdz 10.07.1997.

Ziedonis Čevers

no 07.08.1997. līdz 09.04.1998.

Andrejs Krastiņš

no 04.05.1998. līdz 26.11.1998.

Roberts Jurdžs
no 26.11.1998. līdz 16.07.1999.

Mareks Segliņš
no 16.07.1999. līdz 30.09.2002.

Māris Gulbis
no 07.11.2002. līdz 09.03.2004.

Ēriks Jēkabsons
no 09.03.2004. līdz 21.10.2005.

Dzintars Jaundžeikars
no 03.11.2005. līdz 07.11.2006.

Ivars Godmanis
no 07.11.2006. līdz 20.12.2007.

Mareks Segliņš
no 16.07.1999. līdz 04.05.2000.
no 05.05.2000. līdz 30.09.2002.
no 20.12.2007. līdz 12.03.2009.

Linda Mūrniece
no 12.03.2009. līdz 02.11.2010.
no 03.11.2010. līdz 03.06.2011.

Rihards Kozlovskis
no 25.10.2011. līdz 06.11.2014.
no 07.11.2014. līdz 10.02.2016.
no 11.02.2016. līdz 23.01.2019.

Sandis Ģirģens
no 23.01.2019. līdz 03.06.2021.

Marija Golubeva
no 03.06.2021. līdz 16.05.2022.

Kristaps Eklons
no 26.05.2022. līdz 14.12.2022.

Pirmais iekšlietu ministrs - Miķelis Valters